

stichting orgelkring "hendrik niehoff"

gevestigd te 's-hertogenbosch

Programma van het concert in de Sint-Janskathedraal te 's-Hertogenbosch
op dinsdag 29 augustus 2017 om 20:00 door **Rob Nederlof**.

Rob Nederlof studeerde orgel (bij Maurice Pirenne), piano (bij Alexadru Hrisanide) en klavecimbel (bij Gerard Dekker) aan het Brabants Conservatorium. Hij sloot zijn drie studies af met het behalen van de diploma's Docerend Musicus en Uitvoerend Musicus. Rob Nederlof volgde diverse meestercurcussen in binnen- en buitenland o.a. bij Bernard Lagacé, Albert de Klerk, Piet Kee, Luigi Tagliavini. Tevens studeerde hij nog een jaar bij Prof. Gisbert Schneider aan de Folkwang Hochschule te Essen (Duitsland). Rob Nederlof is docent aan het Factorium Tilburg, Podiumkunsten en is organist van de Heuvelse kerk en Petrus en Paulus kerk te Tilburg en van de Sint Jan in Goirle.

1. Preludium und Fuge in G - BWV541	Johann Sebastian Bach	1685-1750
2. Prélude 3 in g Prélude 7 in d Prélude 10 in d	Henri Dumont	1610-1684
3. Dialoog Lamento Hymne	Albert de Klerk	1917-1998
4. Mein junges Leben hat ein Ende	Jan Pieterszoon Sweelinck	1562-1621
5. Toccata Chromatica (echoes of Sweelinck)	Ad Wammes	geb. 1953
6. Holländische Nachtigall	Johan Adam Reincken	1643-1722
7. Siciliano in e - Opus 47 nr. 5 Gigue in d – Opus 47 nr. 2 Jesus, meine Zuversicht – Opus 132a nr. 13 Fantasie und Fuge in d – Opus 132b	Max Reger	1873-1916

Toelichting

Bach componeerde zijn Preludium und Fuge in Weimar in 1712. De compositie begint als een improvisatie: eerst eenstemmig wat drieklanken en toonladders in de toonsoort G-groot waarna het stuk eigenlijk begint met herhaalde akkoorden. Kenmerkend voor zowel het Preludium als ook de Fuga is deze voorliefde voor toons- en akkoordherhalingen. Dat Bach trots was op dit feestelijke stuk blijkt uit het feit dat toen zijn zoon en leerling Wilhelm Friedemann proefspel ging doen in de Sofienkirche in Dresden hij hem dit stuk meegaf. Hij zou daarmee zeker een goede indruk achter laten en worden aangenomen, wat ook gebeurde. Het Fuga-thema, maar dan in c mineur, heeft Bach ook gebruikt in het openingskoor van Cantate 21 "Ich hatte viel Bekümmernis".

Henri Dumont begon zijn loopbaan aan de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Maastricht. Hij verhuisde naar Parijs waar hij uiteindelijk hofkapelmeester van de Chapelle Royal werd. Deze orgelwerken zijn geschreven in de Franse stijl met voorgeschreven registraties.

Albert de Klerk werd 100 jaar geleden geboren. Vanaf zijn zestiende jaar tot aan zijn dood was hij organist op het Adema-orgel van de St. Josephkerk in Haarlem waar hij Hendrik Andriessen opvolgde. De werken van vandaag komen uit de bundel Tien Orgelwerken gecomponeerd in 1944 en 1945 en zijn opgedragen aan Strategier, Tom de Vries en zijn leraar Hendrik Andriessen.

Sweelinck, onze nationale trots, heeft enorm veel invloed gehad op de latere muziek in Noord-Duitsland. In zijn tijd was hij degene bij wie je gestudeerd moest hebben. Op een gegeven moment waren alle organistenplaatsen van de belangrijke orgels in Hamburg bezet door Sweelinck-leerlingen wat hem de bijnaam "Hamburgse Organistenmaker" bezorgde. In Sweelincks tijd zijn er geen orgelwerken van hem uitgegeven. We danken het aan zijn leerlingen dat zijn orgelmuziek nog bewaard is gebleven. Sweelinck was organist van de Oude Kerk in Amsterdam maar hij hoefde geen diensten te spelen. In de Gereformeerde kerk was het in die tijd verboden om orgel te spelen tijdens de dienst. Sweelinck was stadsorganist en zijn taak was om voor en na de dienst op het orgel te spelen en doordeweekse orgelbespelingen te verzorgen waar de Amsterdamse bevolking kwam luisteren. Hij speelde daar heel vaak variaties over de tophits van die tijd en zal daar ongetwijfeld ook deze fraaie variatiereeks hebben uitgevoerd.

Ad Wammes studeerde bij Ton de Leeuw, Theo Loevendie, Klaas de Vries en Ton Bruynèl. Hij is een hedendaags componist die zich ondermeer heeft laten inspireren door popmuziek. Over dit stuk zegt hij: "Als conservatoriumstudent ging ik vaak mee met de excursies van de orgelklas. Zo bezochten we op een dag de Oude Kerk in Amsterdam waar Sweelinck organist was. Ik, zelf geen organist, mocht ook een stukje spelen. Daarvoor had ik de Chromatische fantasie ingestudeerd. Na mijn spel ontstond er discussie over het gebruik van oude vingerzetting en frasering. Hierdoor heb ik mij laten inspireren door frases van 2 en 3 tonen, 5 tonen en 5 en 8 tonen te gebruiken. Ook Sweelincks echotechniek is toegepast"

Nog een Nederlander: Johan Adam Reincken. Net als Sweelinck geboren in Deventer en daar les gehad van een oud-leerling van Sweelinck, Lucas van Lenninck. In 1654 ging Reincken naar Hamburg om daar te studeren bij Scheidemann. Hij keerde terug naar Deventer maar vertrok in 1685 in alle stilte uit die stad: Reincken had bij een vrouw uit Deventer een kind verwekt en wilde niet met haar trouwen. Hij vluchtte naar Hamburg waar hij Scheidemann assisteerde en later opvolgde. Beroemd is het verhaal dat Bach hem bezocht en als eerbetoon de Fuga in g BWV 542, gebaseerd op een Nederlands lied, voorspeelde en een grootse improvisatie over An Wasserflüssen Babylons. Reincken deed toen de uitspraak: "Ik dacht dat deze kunst gestorven was, maar ik zie in u leeft ze voort". Bach heeft zich ook door Reincken laten inspireren en een aantal werken van hem gearrangeerd. Je zou dus kunnen stellen dat er een doorlopende lijn van Sweelinck, via Scheidemann en Reincken, naar Bach te volgen is.

Het laatste blokje is geheel gewijd aan Reger. Vaak geassocieerd met enorm volle, ondoorzichtige, laat-romantische muziek. In de eerste 3 werken is er een hele andere Reger te horen. Het zangerige Siciliano en het flitsende Presto komen uit een bundel met Trios, die Reger als een soort voorstudie voor de Trio-sonates van Bach componeerde. Het koraalvoorspel komt uit een bundel met koraalvoorspelen waarin Reger, net als de late Liszt, helemaal terug gaat naar een sobere stijl. In de zelfde tijd componeerde hij ook de grote Fantasie und Fuge Opus 135b. In dit laatste orgelwerk (opgedragen aan Richard Strauss) heeft hij enorme contrasten in verstillend en virtuositeit, hard en zacht toegepast. De Fantasie begint een beetje als Bach's Preludium: eenstemmig en quasi improviserend. Langzame en zachte gedeelten wisselen af met virtuoze en luide passages. De Fantasie eindigt met een overdonderend Organo Pleno waarna uit de laatste nagalm heel zacht een prachtige dubbelfuga zich ontwikkelt. Het eerste thema in hele rustige noten. Het tweede thema dansant in 12/8 maat. Tegen het einde worden de twee thema's gecombineerd. De muziek wordt steeds luider en steeds indringender door een geleidelijke vertraging van meer dan twee bladzijden. Het eindigt, via enorme dissonante akkoorden, met een jubelend D groot akkoord met alle registers open.